

19

SDĚLENÍ

Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 11. července 1947 byla v Ženevě přijata Úmluva č. 81 o inspekci práce v průmyslu a obchodě, 1947.

S Úmluvou vyslovil souhlas Parlament České republiky a prezident republiky ji ratifikoval. Ratifikační listina České republiky byla uložena u Generálního ředitele Mezinárodního úřadu práce, depozitáře Úmluvy, dne 16. března 2011.

Úmluva vstoupila v platnost na základě svého článku 33 odst. 2 dne 7. dubna 1950. Pro Českou republiku vstupuje v platnost podle odstavce 3 téhož článku dne 16. března 2012.

Anglické znění Úmluvy a její překlad do českého jazyka se vyhláší současně.

PŘEKLAD

Úmluva č. 81 o inspekci práce v průmyslu a obchodě, 1947

Generální konference Mezinárodní organizace práce, svolaná Správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy, kde se dne 19. června 1947 sešla na svém třicátém zasedání, jsouc rozhodnuta přijmout některé návrhy týkající se inspekce práce v průmyslu a obchodě, které jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání, jsouc odhodlána, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy, přijímá dne 11. července 1947 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o inspekci práce, 1947:

ČÁST I.

INSPEKCE PRÁCE V PRŮMYSLU

Článek 1

Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který je vázán touto úmluvou, musí udržovat soustavu inspekce práce v průmyslových podnicích.

Článek 2

1. Soustava inspekce práce v průmyslových podnicích se musí vztahovat na všechna pracoviště, na nichž provádění právních předpisů o pracovních podmínkách a ochraně pracovníků při práci podléhá dohledu inspektorů práce.
2. Vnitrostátní právní předpisy mohou z provádění této úmluvy vyjmout báňské a dopravní podniky nebo části takových podniků.

Článek 3

1. Soustava inspekce práce musí:

- a) zajistit provádění právních předpisů o pracovních podmínkách a ochraně pracovníků při práci, jako jsou předpisy vztahující se k pracovní době, odměňování, bezpečnosti, zdraví a péči, zaměstnávání dětí a mladistvých osob, a jiným s tím souvisejícím otázkám, pokud jsou prováděním těchto ustanovení pověřeni inspektoři práce,
- b) poskytovat zaměstnavatelům a pracovníkům odborné informace a poradenství, jak nejúčinněji naplňovat právní předpisy,
- c) oznamovat příslušnému úřadu nedostatky nebo zneužití, která nejsou zvláště upravena stávajícími právními předpisy.

2. Jakékoliv jiné povinnosti, jimiž mohou být inspektoři práce pověřeni, nesmějí bránit účinnému vykonávání jejich základních povinností nebo být na újmu jejich pravomoci a nestrannosti, které jsou pro inspektory nezbytné ve vztazích k zaměstnavatelům a pracovníkům.

Článek 4

1. Pokud je to slučitelné s administrativní praxí členského státu, musí být inspekce práce postavena pod dohled a kontrolu ústředního úřadu.

2. V případě federativního státu může pojem ústřední úřad znamenat buď federální úřad, nebo ústřední úřad některého státu federace.

Článek 5

Příslušný úřad musí učinit příslušná opatření k podpoře:

- a) účinné spolupráce mezi inspekčními orgány a ostatními státními orgány a veřejnými nebo soukromými institucemi zabývajícími se podobnými činnostmi, a
- b) spolupráce mezi úředníky inspektorátů práce a zaměstnavateli a zaměstnanci nebo jejich organizacemi.

Článek 6

Personál inspekce se skládá ze státních úředníků, jejichž postavení a služební podmínky jim zaručí stálost zaměstnání a nezávislost na změnách vlády a na nežádoucích vnějších vlivech.

Článek 7

1. Inspektoři práce musí být přijímáni do zaměstnání pouze na základě své kvalifikace k vykonávání svých úkolů a za podmínek, které mohou vnitrostátní právní předpisy stanovit pro přijímání do státní správy.

2. Příslušný úřad určí prostředky k ověřování této kvalifikace.

3. Inspektorům práce se dostane řádného výcviku k výkonu jejich úkolů.

Článek 8

Muži i ženy jsou stejně způsobilí k tomu, aby vykonávali funkci pracovníka inspekce práce; je-li toho třeba, mohou být inspektorům a inspektorkám uloženy speciální úkoly.

Článek 9

Každý členský stát učiní potřebná opatření, aby zajistil při činnosti inspekce práce spoluúčasť náležitě kvalifikovaných znalců a odborníků, včetně odborníků z oboru lékařství, strojírenství, elektrotechniky a chemie, a to takovým způsobem, jenž se jeví jako nejvhodnější podle vnitrostátních podmínek, a za účelem zajištění provádění právních předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví pracovníků při práci a zjišťování účinků jednotlivých pracovních postupů, materiálů a pracovních metod na bezpečnost a zdraví pracovníků.

Článek 10

Počet inspektorů práce musí být dostatečný, aby zajišťoval účinné vykonávání úkolů inspektorátu, a musí být určen se zřetelem:

- a) na důležitost úkolů, které mají inspektoři vykonávat, především podle
 - i) počtu, povahy, velikosti a umístění pracovišť podléhajících inspekci,
 - ii) počtu a skupin pracovníků zaměstnaných na těchto pracovištích a
 - iii) počtu a složitosti právních předpisů, jejichž provádění má být zajištěno;
- b) na hmotné prostředky, které mají inspektoři k dispozici, a
- c) na praktické podmínky, za nichž musí být inspekční prohlídky vykonávány, tak aby byly účinné.

Článek 11

1. Příslušný úřad učiní potřebná opatření, aby vybavil inspektory práce:

- a) místními úřadovny, vhodně vybavenými v souladu s požadavky na výkon inspekce a přístupnými všem zúčastněným osobám,
- b) dopravními prostředky nezbytnými pro výkon jejich povinností v případech, kdy neexistují vhodné prostředky veřejné dopravy.

2. Příslušný úřad učiní potřebná opatření k náhradě cestovních a souvisejících výdajů, které inspektorům práce vznikly a jsou nezbytné pro výkon jejich úkolů.

Článek 12

1. Řádně pověřeni inspektoři práce jsou oprávněni:

- a) vstupovat volně a bez předchozího oznámení v jakoukoliv denní nebo noční hodinu na jakékoliv pracoviště podléhající inspekci,
- b) ve dne vstupovat do jakýchkoliv prostor, o kterých se mohou oprávněně domnívat, že podléhají inspekci,
- c) vykonávat jakoukoliv prohlídku, zkoušku nebo vyšetřování, které mohou považovat za nezbytné k nabytí přesvědčení, že právní předpisy jsou přísně dodržovány, a zvláště:
 - i) beze svědků nebo za přítomnosti svědků se dotazovat zaměstnavatele nebo zaměstnanců podniku na cokoli, co se týká provádění právních předpisů,
 - ii) vyžadovat předložení knih, rejstříků nebo jiných dokumentů, jejichž vedení je předepsáno vnitrostátními právními předpisy vztahujícími se k pracovním podmínkám za účelem zjištění, zda jsou v souladu s právními předpisy, a opatřit si opisy nebo výpisy z takových dokumentů,
 - iii) vyžadovat řádné vyvěšení vyhlášek, jak to vyžadují právní předpisy,
 - iv) pro účely rozborů odebírat nebo odnášet vzorky materiálů a látek, které jsou používány nebo s nimiž se pracuje, za předpokladu, že zaměstnavatel nebo jeho zástupce byl vyrozuměn o každém k takovému účelu odebraném nebo odneseném vzorku nebo látce.

2. Při výkonu inspekční prohlídky uvědomí inspektoři zaměstnavatele nebo jeho zástupce o své přítomnosti, ledaže by měli za to, že takové oznámení by mohlo být na škodu výkonu jejich úkolů.

Článek 13

1. Inspektoři práce jsou oprávněni učinit opatření k odstranění zjištěných závad zařízení, uspořádání a pracovních metod, u nichž se mohou oprávněně domnívat, že představují ohrožení zdraví a bezpečnosti pracovníků.

2. Za účelem umožnění přijmout tato opatření jsou inspektoři práce oprávněni při zachování práva na odvolání k soudním nebo správním orgánům podle vnitrostátních právních předpisů nařídit nebo dát nařídit:

- a) provedení změn na strojích nebo zařízeních, které mohou být nezbytné k zajištění souladu s právními předpisy k ochraně zdraví a bezpečnosti pracovníků, ve stanovené lhůtě, nebo
- b) okamžitě vykonatelná opatření v případě bezprostředního ohrožení zdraví a bezpečnosti pracovníků.

3. V případech, kdy není postup podle odstavce 2 v souladu se správní nebo soudní praxí členského státu, jsou inspektoři oprávněni obrátit se na příslušný úřad, aby vydal příkaz nebo dal podnět k okamžitě vykonatelnému opatření.

Článek 14

Inspektoráty práce musí být informovány o pracovních úrazech a případech nemocí z povolání v případech a způsobem uvedeným vnitrostátními právními předpisy.

Článek 15

S výhradou výjimek, které mohou být stanoveny vnitrostátními právními předpisy, inspektoři práce musí:

- a) mít zakázanou jakoukoliv přímou nebo nepřímou účast v podnicích, které podléhají jejich dohledu,
- b) být vázáni pod hrozbou vhodných trestů nebo kárných opatření, a to i po skončení své služby, povinností mlčenlivosti o veškerých výrobních a obchodních tajemstvích nebo pracovních postupech, o kterých se dozvěděli během výkonu svých úkolů,
- c) považovat za zcela důvěrné zdroje stížností, z nichž se dozvěděli o závadě a o porušení právních předpisů, a nesmí sdělit zaměstnavateli nebo jeho zástupci, že k inspekční prohlídce došlo na základě obdržené stížnosti.

Článek 16

Inspekční prohlídky na pracovištích se konají tak často a tak důkladně, jak je nezbytné k zabezpečení účinného provádění právních předpisů.

Článek 17

1. Osoby, které poruší úmyslně nebo z nedbalosti právní předpisy, jejichž provádění podléhá dohledu inspektorů práce, musí neprodleně a bez předchozího upozornění podléhat soudnímu řízení. Vnitrostátní právní předpisy mohou stanovit výjimky pro případy, kdy má být předem upozorněno, že musí být učiněna nápravná nebo preventivní opatření.

2. Inspektoři práce mají pravomoc volné úvahy při rozhodování o udělení varování a rady místo zahájení nebo doporučení soudního řízení.

Článek 18

Vnitrostátní právní předpisy musí stanovit a účinně prosazovat přiměřené tresty za porušení právních předpisů, jejichž provádění podléhá dohledu inspektorů práce, a za maření výkonu úkolů inspektorů práce.

Článek 19

1. Inspektoři práce, případně místní úřadovny inspekce práce, jsou povinni předkládat ústřednímu úřadu inspekce práce periodické zprávy o výsledcích své inspekční činnosti.
2. Ústřední úřad může čas od času stanovit, jakým způsobem budou tyto zprávy vypracovány a jakými tématy se budou zabývat. Zprávy musí být podávány tak často, jak může být stanoveno ústředním úřadem, ale v každém případě minimálně jednou ročně.

Článek 20

1. Ústřední orgán inspekce práce zveřejní všeobecnou výroční zprávu o činnosti inspekčních orgánů, které mu jsou podřízeny.
2. Tato výroční zpráva musí být zveřejněna v přiměřené lhůtě nepřesahující dvanáct měsíců od konce roku, ke kterému se vztahuje.
3. Stejnopisy výročních zpráv musí být předkládány Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, a to v přiměřené lhůtě nepřesahující tři měsíce od jejich zveřejnění.

Článek 21

Vyroční zpráva zveřejněná ústředním orgánem inspekce práce se musí týkat níže uvedených věcí a dalších věcí, pokud nad nimi přísluší dohled tomuto orgánu:

- a) právních předpisů, které se týkají činnosti inspekčních orgánů,
- b) personálního obsazení inspekčních orgánů,
- c) statistických údajů o pracovištích podléhajících inspekci a počtu pracovníků v nich zaměstnaných,
- d) statistických údajů o inspekčních prohlídkách,
- e) statistických údajů o zjištěných porušeních a uložených trestech,
- f) statistických údajů o pracovních úrazech,
- g) statistických údajů o nemocech z povolání.

ČÁST II. INSPEKCE PRÁCE V OBCHODĚ

Článek 22

Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který je vázán touto částí Úmluvy, bude udržovat soustavu inspekce práce v obchodních podnicích.

Článek 23

Soustava inspekce práce v obchodních podnicích se musí vztahovat na všechna pracoviště, na nichž provádění právních předpisů o pracovních podmínkách a ochraně pracovníků při práci podléhá dohledu inspektorů práce.

Článek 24

Soustava inspekce práce v obchodních podnicích musí vyhovovat požadavkům článků 3 až 21 této úmluvy, pokud je lze použít. ČÁST III. VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 25

1. Každý členský stát Mezinárodní organizace práce, který ratifikuje tuto úmluvu, může prohlášením připojeným k ratifikaci vyloučit část II ze svého přijetí úmluvy.
2. Každý členský stát, který učinil takové prohlášení, může kdykoliv pozdějším prohlášením původní prohlášení odvolat.
3. Každý členský stát, pro který je v platnosti prohlášení učiněné podle odstavce 1 tohoto článku, uvede každý rok ve své výroční zprávě o provádění této úmluvy právní stav a praxi v oblasti upravené ustanoveními části II této úmluvy a rozsah, ve kterém byla tato ustanovení provedena nebo je navrhováno jejich provedení.

Článek 26

Příslušný úřad rozhodne v případech, kdy je pochybné, zdali některý podnik, část nebo provoz podniku anebo pracoviště je podnikem, částí nebo provozem podniku, anebo pracovištěm, na něž se vztahuje tato úmluva.

Článek 27

Pojem právní předpisy použitý v této úmluvě zahrnuje nejen zákony a jiné předpisy, ale i rozhodčí nálezy a kolektivní smlouvy, kterým byla propůjčena moc zákona a jejichž provádění podléhá doзору inspektorů práce.

Článek 28

Výroční zpráva předkládaná podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce musí obsahovat úplné informace o právních předpisech, jimiž se naplňují ustanovení této úmluvy.

Článek 29

1. Pokud jde o členský stát, jehož území se skládá z velkých oblastí, u nichž vzhledem k řídkému osídlení obyvatelstvem nebo stupni vývoje má příslušný úřad za to, že provádění ustanovení této úmluvy je neuskutečnitelné, může úřad tyto oblasti vyjmout z

provádění této úmluvy, a to buď všeobecně nebo formou výjimek ve vztahu k jednotlivým podnikům nebo oborům.

2. Každý členský stát může ve své první výroční zprávě o plnění této úmluvy předložené podle článku 22 Ústavy Mezinárodní organizace práce označit oblasti, u nichž hodlá využít ustanovení tohoto článku, a zároveň uvést důvody, pro něž se tak rozhodl. Žádný členský stát se nemůže odvolat na ustanovení tohoto článku poté, co již zveřejnil svou výroční zprávu, s výjimkou oblastí tam uvedených.

3. Každý členský stát, který se odvolal na ustanovení tohoto článku, musí uvést v následujících výročních zprávách oblasti, u nichž se práva na užití tohoto článku vzdává.

Článek 30

1. Každý členský stát, který ratifikuje tuto úmluvu, musí co nejdříve po ratifikaci předat Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce prohlášení ve vztahu k územím uvedeným v článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce ve znění Listiny měnící Ústavu Mezinárodní organizace práce z roku 1946, kromě území uvedených v odstavcích 4 a 5 článku 35 Ústavy Mezinárodní organizace práce ve znění Listiny měnící Ústavu Mezinárodní organizace práce z roku 1946, v němž uvede:

- a) území, na nichž se zavazuje provádět ustanovení této úmluvy bez jakýchkoliv odchylek,
- b) území, na nichž se zavazuje provádět ustanovení této úmluvy s určitými odchylkami, s uvedením podrobností o těchto odchylkách,
- c) území, na nichž nelze použít tuto úmluvu, a důvody, pro něž tuto úmluvu nelze použít,
- d) území, o nichž si vyhrazuje právo rozhodnout.

2. Závazky uvedené v písmenech a) a b) odstavce 1 tohoto článku jsou považovány za nedílnou součást ratifikace se stejnými účinky jako ratifikace.

3. Každý členský stát může kdykoliv pozdějším prohlášením zcela nebo zčásti odvolat výhrady, které učinil ve svém původním prohlášení na základě písmene b), c), nebo d) odstavce 1 tohoto článku.

4. Každý členský stát může v době, ve které může být tato úmluva vypovězena podle ustanovení článku 34, předat Generálnímu řediteli prohlášení upravující podmínky jakéhokoliv předešlého prohlášení a uvést současný stav na vymezených územích.

Článek 31

1. Jestliže věci upravené touto úmluvou náleží do samosprávné působnosti nemetropolitních území, může členský stát, který je odpovědný za mezinárodní vztahy tohoto území, v dohodě s vládou tohoto území, předat Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu

práce prohlášení, jímž přijímá jménem tohoto území závazky vyplývající z této úmluvy.

2. Prohlášení o přijetí závazků vyplývajících z této úmluvy mohou být předána Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce:

- a) dvěma nebo více členskými státy ve vztahu k území, které spadá pod jejich společnou správu,
- b) mezinárodním orgánem, který podle Charty Spojených národů nebo jinak vykonává správu takového území.

3. Prohlášení předané Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce podle předchozích odstavců tohoto článku musí uvést, zda ustanovení této úmluvy budou prováděna na tomto území bez odchylek nebo s odchylkami. Jestliže budou ustanovení této úmluvy prováděna s odchylkami, musí prohlášení obsahovat podrobnosti o těchto odchylkách.

4. Členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán se mohou kdykoliv pozdějším prohlášením vzdát vcelku nebo zčásti práva využít odchylek uvedených v dřívějším prohlášení.

5. Členský stát, členské státy nebo příslušný mezinárodní orgán mohou v době, ve které může být tato úmluva vypovězena podle ustanovení článku 34, předat generálnímu řediteli prohlášení upravující podmínky jakéhokoliv předešlého prohlášení a uvést současný stav provádění této úmluvy.

ČÁST IV. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 32

Formální ratifikace této úmluvy musí být oznámeny Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce k registraci.

Článek 33

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zaregistrována generálním ředitelem.
2. Úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zaregistruje ratifikaci dvou členů.
3. Pro každý další členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zaregistrována.

Článek 34

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, ji může vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva poprvé nabyla účinnosti, písemným sdělením Generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zaregistrována.
2. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku

následujícího po uplynutí období deseti let, jak je uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán touto úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

Článek 35

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací, prohlášení a výpovědí, které mu členské státy sdělí.
2. S oznámením o registraci druhé ratifikace, jež mu byla předána, upozorní generální ředitel členské státy na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

Článek 36

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích, prohlášeních a výpovědích, které zaregistroval podle ustanovení předchozího článku.

Článek 37

Bude-li to považovat za nutné, může Správní rada Mezinárodního úřadu práce předložit Generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumat, není-li vhodné předložit na pořad jednání Konference otázku její úplné nebo částečné revize.

Článek 38

1. Přijme-li Konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a nestanoví-li nová úmluva jinak:

- a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí bez dalšího okamžitou výpověď této úmluvy, bez ohledu na ustanovení článku 34 této úmluvy, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti,
- b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.

2. Tato úmluva však zůstane ve své dosavadní formě a obsahu účinná pro ty členské státy, které ji ratifikovaly, ale které neratifikovaly novou revidující úmluvu.

Článek 39

Anglické a francouzské znění této úmluvy jsou stejně závazná.